15.9.2026

Ilmastovuosikertomus 2026 K 19/ 2026 vp

Ympäristöministeriön lausunto ilmastovuosikertomuksesta liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Taustaa

Ilmastovuosikertomuksen laatimisesta on säädetty ilmastolaissa (423/2022). Ilmastovuosikertomuksella valtioneuvosto raportoi vuosittain eduskunnalle tiedot kasvihuonekaasujen päästö- ja nielukehityksestä ja arvioi toimien riittävyyttä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä lisätoimien tarvetta. Ilmastovuosikertomuksen tehtäviin ei kuulu tarvittavien lisätoimien yksilöinti. Ilmastovuosikertomuksen tulee sisältää tiedot keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toteutumisesta. Lisäksi ilmastovuosikertomuksessa raportoidaan sopeutumissuunnitelmaan sisältyvien toimien riittävyydestä ja toteutumisesta.

Ilmastovuosikertomus on annettu vuodesta 2019 lähtien. Edellisten ilmastovuosikertomusten eduskuntakäsittelyiden yhteydessä on tuotu esiin kehittämistarpeita, joiden pohjalta ilmastovuosikertomusta on muokattu entistä monipuolisemmaksi antamaan mahdollisimman kattava tilannekuva ilmastopolitiikan kehityssuunnista. Ilmastovuosikertomuksessa käsitellään myös vaihtuvia teemoja, joka on tämän vuoden kertomuksessa ilmastopolitiikan kustannustehokkuus.

Vuoden 2026 ilmastovuosikertomus on annettu valtioneuvostosta eduskunnalle kesäkuussa ja kuvaa ilmastopolitiikan tilannetta siten kuin toimeenpano oli edennyt keväällä 2026.

Ilmastovuosikertomuksessa esitetyt vuosien 2005–2024 päästötiedot perustuvat Tilastokeskuksen tuottamaan Suomen viralliseen kasvihuonekaasuinventaarioon ja vuoden 2025 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen toukokuussa julkistamiin pikaennakkotietoihin. Tavoitteiden saavuttamisen, toimien riittävyyden ja lisätoimien tarpeen arvioinnissa käytetään skenaariotietoja, jotka perustuvat VTT:n KEITO-hankkeessa laadittuihin skenaarioihin sekä YM:n ja TEM:n virkatyönä tuottamiin nykytoimiarvioihin.

Kasvihuonekaasujen päästö- ja nielukehitys

Suomen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria olivat 36,5 Mt CO_2-ekv. vuonna 2025. Päästöt vähenivät 2,7 Mt CO_2-ekv. eli noin 7 % vuodesta 2024. Vuoden 2005 jälkeen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria ovat vähentyneet yhteensä 33,4 Mt CO_2 -ekv. eli 48 %.

Nettopäästöt eli kaikkien sektoreiden, mukaan lukien maankäyttösektori, yhteenlasketut päästöt ja nielut olivat 46,0 Mt CO_2-ekv. vuonna 2025 ja ne laskivat hieman vuodesta. Pitkällä aikavälillä nettopäästöt eivät ole laskeneet ja ne ovat olleet keskimäärin 43 Mt CO_2-ekv. vuosina 2005–2025.

Maankäyttösektori oli vuonna 2025 pikaennakkotietojen mukaan 9,4 Mt CO_2-ekv. suuruinen nettopäästölähde. Maankäyttösektori on aiemmin ollut Suomessa merkittävä nettonielu, mutta vuonna 2018 ja vuodesta 2021 eteenpäin sektori on ollut nettopäästölähde. Tämä on johtunut erityisesti metsien hiilinielun

pienenemisestä, johon ovat vaikuttaneet pääosin hakkuumäärien kasvu, puuston kasvun hidastuminen ja maaperäpäästöjen kasvu.

Päästökauppaan kuuluvien laitosten päästöt olivat 11,9 Mt CO_2-ekv. vuonna 2025. Päästöt vähenivät edellisvuodesta 1,4 Mt CO_2-ekv. eli noin 11 %, mihin vaikutti muun muassa kivihiilen energiakäytön loppuminen sekä muiden fossiilisten polttoaineiden ja turpeen käytön väheneminen. Lisäksi päästöjen vähenemiseen vaikutti tuulivoiman tuotannon kasvu sekä sähkön nettotuonnin lisääntyminen. Vuoden 2005 jälkeen päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet yhteensä 21,2 Mt CO_2-ekv. eli 64 %.

Taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöt olivat pikaennakon mukaan 24,5 Mt CO_2-ekv. vuonna 2025 vähentyen 1,4 Mt CO2-ekv. eli noin 5 % vuodesta 2024. Tämän taustalla on muun muassa jakeluvelvoitteiden kasvu. Taakanjakosektorin päästöt ovat vähentyneet yhteensä 29 % vuosina 2005–2025, eli selvästi hitaammin kuin päästökauppasektorin päästöt. Taakanjakosektorin merkittävimmät päästölähteet ovat liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätteiden käsittely ja jätteenpoltto sekä F-kaasut.

Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on noin 36 %. Tilastokeskuksen pikaennakkotiedon mukaan taakanjakosektorille kuuluvan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2025 olivat yhteensä noin 8,8 Mt CO2-ekv. ja pienenivät edellisvuodesta noin 0,7 Mt CO2-ekv. eli noin 7 %. Keskeisimpiä selittäviä tekijöitä päästöjen pienenemiselle olivat biopolttoaineiden lisääntynyt käyttö sekä moottoribensiinin ja dieselin kulutuksen lasku. Biopolttoaineiden osuus oli 17 % ja sähkön osuus 3 % vuonna 2025 kattaen yhteensä 20 % tieliikenteen energiakäytöstä. Vaikka liikenteen sähköistyminen etenee, jakeluvelvoitelaki on vielä pitkään keskeisin liikenteen päästökehitykseen vaikuttava toimenpide. Jakeluvelvoite nousi vuoden 2025 alussa tasoon 16,5 % ja vuoden 2026 alussa tasoon 19,5 %.

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen

Suomen ilmastolakiin on kirjattu hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 sekä tavoitteet vähentää taakanjako- ja päästökauppasektorin yhteenlaskettuja päästöjä vähintään 60 % vuoteen 2030 mennessä, vähintään 80 % vuoteen 2040 mennessä ja vähintään 90 %, pyrkien kuitenkin 95 %:iin vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Lakiin on lisäksi kirjattu tavoite nielujen vahvistamisesta hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2035, minkä jälkeen poistumien kasvattamista ja päästöjen vähentämistä on jatkettava edelleen.

Vuonna 2026 julkaistun ilmastolain tavoitteiden arvioinnin mukaan ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vaatii lisätoimia kaikilla sektoreilla. Merkittäviä lisätoimia vaaditaan erityisesti maankäyttösektorilla. Käytettävissä olevan nykytoimiskenaarion mukaan ilmastolain vuosien 2030 ja 2040 päästövähennystavoitteet jäävät nykytoimilla saavuttamatta. Lisätoimien tarve on noin 0,5 Mt CO_2 vuodelle 2030 ja 2,2 Mt CO_2 vuodelle 2040. Käytettävissä olevan politiikkatoimiskenaarion mukaan vuosien 2030 ja 2040 päästövähennystavoitteet voidaan kuitenkin saavuttaa, kun otetaan huomioon hiilen talteenottoon perustuvat ratkaisut.

EU:n taakanjakoasetus velvoittaa jäsenmaat vähentämään päästöjään taakanjakosektorilla. Suomen tavoite vuodelle 2030 on 50 % vähennys vuoden 2005 tasosta. Lisäksi jäsenmaille on asetettu vuosittaiset pienenevät päästökiintiöt. Suomen päästöt ovat alittaneet päästökiintiön vuosina 2021-2023. Vuosina 2024 ja 2025 päästöt sen sijaan ylittivät kiintiön. Arvion mukaan Suomi saavuttaisi suunnitelluilla toimilla ja joustoilla kumulatiivisen, eli yhteenlasketuista vuosittaisista päästökiintiöistä koostuvan, taakanjakosektorin

tavoitteensa kaudella 2021–2030, vaikkakin vuoden 2030 päästötaso jää kyseisen vuoden päästökiintiötä korkeammaksi.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa määritetään ilmastolain mukaisesti maankäyttösektorin tavoite. Nykyisen suunnitelman mukaan tavoiteltu vuosittainen lisäinen nettovaikutus on vähintään 3 Mt CO_2-ekv. vuoteen 2035 mennessä. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman väliarvioinnin mukaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on ajantasainen suhteessa tähän tavoitteeseen. Tämä taso on kuitenkin riittämätön Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Maankäyttösektorin EU-velvoitteet jakautuvat tällä hetkellä kahteen erilliseen velvoitekauteen. EU:n LULUCF-asetuksen (2018/841) mukaisesti jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että maankäyttösektorin laskennalliset kasvihuonekaasujen poistumat ovat vähintään yhtä suuria kuin päästöt kaudella 2021–2025. Ensimmäisen LULUCF-velvoitekauden tulokseen vaikuttaa merkittävästi hoidetun metsämaan laskentaluokka, jossa käytettävään vertailutasoon LULUCF-asetuksen mukaan on mahdollista tehdä niin sanottuja teknisiä korjauksia, jotka vaikuttavat merkittävästi lopulliseen tulokseen. Metsien vertailutason tekninen korjaus on parhaillaan valmistelussa ja Luonnonvarakeskuksen kesällä 2026 valmistuneen alustavan metsien vertailutason korjauksen mukaan näyttää mahdolliselta, että Suomi voisi saavuttaa EU:n LULUCF-asetuksessa sovitut velvoitteensa kaudella 2021–2025. Lopullisesti tilanne selviää vuonna 2027 vaatimustenmukaisuustarkastuksen jälkeen. Vertailutason mahdolliset muutokset eivät kuitenkaan vaikuta kauden 2026–2030 velvoitteeseen, joka perustuu inventaariotietoihin. Tavoitteen saavuttaminen on epävarmaa ja edellyttää nykytiedon valossa lisätoimia.

Hallitus on 4.12.2025 hyväksynyt sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman, joissa on linjattu toimia puhtaan siirtymän vauhdittamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi Suomen ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman valmistelu on parhaillaan käynnissä. Suunnitelma pohjautuu asetukseen sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta. EU:n sosiaalisen ilmastorahaston (Social Climate Fund, SCF) keskeisenä tavoitteena on tukea haavoittuvassa asemassa olevia EU-kansalaisia ja yrityksiä, kun tieliikennettä ja rakennusten erillislämmitystä koskeva jakelijoiden päästökauppa käynnistyy täysimääräisesti vuodesta 2028 lähtien (ETS2). Rahastosta halutaan suunnata tukea erityisesti haavoittuville kotitalouksille, mikroyrityksille ja tieliikenteen käyttäjille. Rahoitus myönnetään sosiaalisen tuen suunnitelman perusteella.

Riikka Siljander
Erityisasiantuntija